

Міністерство освіти і науки України
Українська академія друкарства
Кафедра інформаційної, бібліотечної та книжкової справи

РОБОЧА ПРОГРАМА ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ”

напрямок підготовки 02 Культура і мистецтво
спеціальність 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа
Факультет медіакомунікацій та підприємництва

ЛЬВІВ – 2016

*Затверджено на засіданні кафедри інформаційної, бібліотечної та книжкової
справи*

*Української академії друкарства
(протокол № 1 від 31 серпня 2018 р.)*

Розробники:

канд. іст. наук, доц. Савчук Г.М.,
д-р іст. наук, проф. Пасічник М.С.,
асистент Кудряшова А.В.

Відповідальний за випуск: завідувач кафедри інформаційної, бібліотечної та книжкової справи УАД, д-р іст. наук, проф. Пасічник М.С.

ВСТУП

Побудова правової, демократичної та соціальної держави, реформування економічних відносин в Україні, стрімкий розвиток нових технологій та інтеграція світового ринку об'єктивно зумовили необхідність реформування правової системи, форм і методів вивчення права. Навчальна програма дисципліни «Інтелектуальна власність» розроблена з урахуванням вимог класифікаційної характеристики з неюридичних спеціальностей і базується на Конституції України, Цивільному кодексі України та інших нормативно-правових актах, які регулюють відносини у сфері інтелектуальної та творчої діяльності. Тематичною і методологічною базою програми є Цивільний кодекс України з урахуванням положень ратифікованих Україною міжнародно-правових актів, а також досягнення наукової думки в галузі інтелектуальної власності.

Мета вивчення дисципліни — опанувати основні теоретично-методологічні засади регулювання відносин інтелектуальної власності за умов інформаційного суспільства, приведення законодавства з регулювання питань інтелектуальної власності у відповідність до Конституції України і міжнародних норм приватного права, новітніх вимог сучасності.

Завдання дисципліни «Інтелектуальна власність» — формування у студентів системи науково-теоретичних знань з інтелектуальної власності, визначення та розкриття основних проблем розуміння його понять, категорій та інститутів, напрямів розвитку і вдосконалення законодавства у сфері інтелектуальної власності за умов інтенсивної інформатизації суспільства і правової держави, вирішення проблем його застосування в юридичній практиці, виклад їх у навчальному процесі.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

Знати

- теоретичні засади інтелектуальної власності;
- концепції, основні напрями і проблеми розвитку;
- удосконалення законодавства у сфері інтелектуальної власності;

- тенденції та перспективи його розвитку за умов ринкової економіки і демократизації суспільства;

- основні наукові теорії у сфері інтелектуальної власності.

Уміти – правильно визначати проблеми інтелектуальної власності та законодавства у цій сфері, шляхи їх подолання, тлумачити та розкривати основні поняття, інститути та категорії інтелектуальної власності, здійснювати наукові дослідження і забезпечувати навчальний процес.

Вивчення інтелектуальної власності повинно базуватися на знаннях, здобутих студентами в процесі опанування фундаментальних положень цивільного права та інших суміжних правових дисциплін і курсів.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 02 – <i>Культура і мистецтво</i>	<i>Дисципліна вибору навчального закладу</i>	
Загальна кількість годин – 120	Спеціальність (професійне спрямування): <i>029 – Інформаційна, бібліотечна та архівна справа</i>	Рік підготовки:	
		<i>1-й</i>	<i>1-й</i>
		Семестр	
		<i>1-й</i>	<i>1-й</i>
		Лекції	
		<i>36 год.</i>	<i>8 год.</i>
		Практичні, семінарські	
		<i>18 год.</i>	<i>4 год.</i>
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		<i>66 год.</i>	<i>108 год.</i>
		Індивідуальні завдання:	
		-	-
		Вид контролю: <i>залік</i>	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3,6	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <i>Магістр</i>		

ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Поняття інтелектуальної власності

Історія становлення та розвитку правової охорони результатів інтелектуальної власності в Україні та світі. Загальна характеристика основних теорій у сфері інтелектуальної власності. Офіційні підходи до визначення поняття інтелектуальної власності. Основні теоретичні конструкції права інтелектуальної власності. Теорія привілеїв як висхідна позиція формування інституту інтелектуальної власності. Генезис і концепція пропрієтарної теорії інтелектуальної власності. Загальна характеристика аналогістичної, договірної, промислової власності, особового права, деліктної, рентної, персональної теорій інтелектуальної власності та теорії права нематеріальних благ. Теорія виключних майнових прав.

Поняття та зміст інтелектуальної власності. Значення інтелектуальної власності. Поняття творчої діяльності. Право інтелектуальної власності в об'єктивному та суб'єктивному розумінні. Співвідношення понять інтелектуальної власності та власності.

Види інтелектуальної власності. Результати творчої діяльності як об'єкти правовідносин у сфері інтелектуальної власності. Інші результати діяльності як об'єкти інтелектуальної власності.

Література [1; 10–13; 15; 18–22; 32; 42; 49]

Тема 2. Джерела права інтелектуальної власності

Поняття та ознаки джерел права інтелектуальної власності. Система джерел права інтелектуальної власності. Нормативно-правові акти як джерела інтелектуальної власності. Конституція України як основне джерело права інтелектуальної власності. Цивільний кодекс України як джерело права інтелектуальної власності: загальна характеристика.

Закони України як джерела права інтелектуальної власності: поняття та види.

Підзаконні нормативно-правові акти в системі джерел права інтелектуальної власності. Види джерел права інтелектуальної власності.

Загальна характеристика міжнародно-правових актів про інтелектуальну власність. Загальна характеристика Конвенцій, директив ЄС, урядових угод у сфері права інтелектуальної власності. Угода ТРІПС: загальна характеристика. Основні напрями адаптації законодавства України у сфері інтелектуальної власності до права Європейського співтовариства.

Література [1–22; 28–29; 33–35; 39; 41; 42; 45 ; 46; 49; 50]

Тема 3. Суб'єкти інтелектуальної власності

Автор як суб'єкт інтелектуальної власності. Визначення авторства. Поняття співавторства та його види. Особисті немайнові та майнові права автора: поняття, ознаки та види. Охорона прав автора. Володільці прав інтелектуальної власності. Набуття прав володіння та їх охорона. Правове становище роботодавців як суб'єктів інтелектуальної власності. правонаступництво та

спадкоємство прав інтелектуальної власності. Держава як володілець прав інтелектуальної власності. Правове положення патентознавців. Вільні користувачі прав інтелектуальної власності.

Література [1–22; 27; 36; 51; 52]

Тема 4. Об'єкти інтелектуальної власності

Поняття, ознаки та сутність об'єктів інтелектуальної власності. Ознаки охороноспроможності об'єктів інтелектуальної власності. Літературні та художні твори як об'єкти інтелектуальної власності: загальна характеристика. Комп'ютерні програми, компіляції даних (бази даних), компонування (топографії) інтегральних мікросхем як об'єкти інтелектуальної власності. Загальна характеристика виконання як об'єкта інтелектуальної власності. Фонограми, відеограми, передачі (програми) організацій мовлення як об'єкти інтелектуальної власності. Характеристика наукових відкриттів. Правове регулювання винаходів, корисних моделей, промислових зразків та раціоналізаторських пропозицій. Сорти рослин та породи тварин як об'єкти інтелектуальної власності. Правове регулювання комерційних (фірмових)

найменувань, торговельних марок, географічних зазначень та комерційної таємниці.

Способи використання об'єкта інтелектуальної власності.

Література [1–22; 28; 29; 31; 38; 44 ; 47; 49; 50]

Тема 5. Захист та охорона інтелектуальної власності

Поняття правового захисту інтелектуальної власності. Форми захисту прав інтелектуальної власності: судові та позасудові. Суб'єкти звернення за захистом інтелектуальної власності. Процесуальні гарантії захисту прав інтелектуальної власності. Судова практика захисту прав інтелектуальної власності. Виконання рішень у справах про порушення прав інтелектуальної власності. Реєстрація прав на об'єкти інтелектуальної власності. Державний контроль у сфері інтелектуальної власності. Повноваження державних органів у сфері інтелектуальної власності.

Охорона прав інтелектуальної власності в адміністративному та кримінальному праві.

Література [1–23; 30; 36; 38; 39; 42; 46; 48; 51]

Тема 6. Авторське право

Поняття та ознаки авторського права. Авторське право в об'єктивному та суб'єктивному розумінні. Загальна характеристика джерел авторського права.

Суб'єкти авторського права. Об'єкти авторського права. Авторське право та право власності на носій авторських прав. Майнові та особисті немайнові права автора. Майнові права володільця.

Право слідування та строки охорони авторських прав. Перехід, передавання авторського права. Охороноздатність за авторським правом матеріалів, розміщених у мережі Інтернет. Охорона авторським правом творів, розміщених в Інтернеті. Види та зміст авторських прав в Інтернеті. Поняття та ознаки

авторського ліцензійного договору. Загальна характеристика окремих видів авторських ліцензійних договорів. Міжнародна торгівля ліцензіями.

Поняття, ознаки, зміст, порядок укладення та виконання договорів на створення, видання, поширення та використання об'єктів авторського права. Відповідальність сторін за неналежне виконання чи невиконання авторських договорів.

Поняття та засоби охорони авторських прав. Загальна характеристика способів захисту авторських прав. Порядок захисту авторських прав. Захист авторських прав на твори, розміщені в мережі Інтернет.

Література [1–2; 11–22; 24; 25; 28; 30; 36; 37; 39; 43–45 ; 49; 51]

Тема 7. Суміжні права

Поняття та ознаки суміжних прав. Види суміжних прав. Суб'єкти та об'єкти суміжних прав. Виникнення суміжних прав. Майнові права інтелектуальної власності на об'єкти суміжних прав. Використання виконання, фонограми, відеограми та передачі (програми) організації мовлення. Терміни дії суміжних майнових прав. Реалізація суміжних прав. Поняття та засоби охорони суміжних прав. Загальна характеристика способів захисту суміжних прав. Порядок захисту суміжних прав.

Література [1–2; 11–22; 24; 25; 28; 30; 36; 37; 39; 43–45 ; 49; 51]

Тема 8. Інші форми інтелектуальної власності

Поняття та ознаки компонування інтегральної мікросхеми. Придатність компонування інтегральної мікросхеми для набуття права інтелектуальної власності на нього. Засвідчення набуття права інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми. Визнання прав інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми недійсними. Право попереднього користувача на компонування інтегральної мікросхеми.

Захист права інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми. Охорона репрографії. Аудіо- і відеозаписи. Супутники, типи супутників. Поширення кабелем. Поняття та об'єкти раціоналізаторської пропозиції. Обсяг правової охорони раціоналізаторської пропозиції. Суб'єкти права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію. Права

суб'єктів права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію.

Захист права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію.

Правова охорона селекційних досягнень. Поняття сорту рослин та породи тварин. Види прав інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин. Суб'єкти права інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин. Термін дії майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин. Порядок та умови патентування сортів рослин та порід тварин.

Правова охорона селекційних досягнень у деяких зарубіжних країнах.

Правова природа засобів індивідуалізації товаровиробників. Поняття та ознаки товарного знаку. Комерційні найменування та їх види. Роль і функції товарних знаків у суспільному виробництві. Види знаків та вимоги, яким вони повинні відповідати, щоб набути правової охорони. Зміст права власності на товарний знак. Особливості дії права на знак. Міжнародно-правовий захист від комерційних підробок. Набуття права інтелектуальної власності на географічне зазначення. Суб'єкти права інтелектуальної власності на географічне зазначення. Права інтелектуальної власності на географічне зазначення.

Література [1; 5; 10–13; 15; 18–22; 31; 38; 40; 41; 47–50]

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	У тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Поняття інтелектуальної власності	15	4	2			9	15	1				14
Тема 2. Джерела права інтелектуальної власності	15	4	2			9	15	1	1			13
Тема 3. Суб'єкти інтелектуальної власності	15	4	2			9	15	1				14
Тема 4. Об'єкти інтелектуальної власності	15	4	2			9	15	1	1			13
Тема 5. Захист та охорона інтелектуальної власності	15	4	2			9	15	1				14
Тема 6. Авторське право	15	4	2			9	15	1	1			13
Тема 7. Суміжні права	15	4	2			9	15	1				14
Тема 8. Інші форми інтелектуальної власності	15	8	4			3	15	1	1			13
Усього годин	120	36	18			66	120	8	4			108

Практичні заняття

Семінар 1. Поняття інтелектуальної власності

1. Історія становлення та розвитку правової охорони результатів інтелектуальної власності в Україні та світі.
2. Офіційні підходи до визначення поняття інтелектуальної власності.
3. Основні теоретичні конструкції права інтелектуальної власності.
4. Поняття та зміст інтелектуальної власності.
5. Значення інтелектуальної власності.
6. Поняття творчої діяльності.
7. Види інтелектуальної власності.

Література [1; 10–13; 15; 18–22; 32; 42; 49]

Семінар 2. Джерела права інтелектуальної власності

1. Поняття та ознаки джерел права інтелектуальної власності.
2. Нормативно-правові акти як джерела інтелектуальної власності.
3. Закони України як джерела права інтелектуальної власності: поняття та види.
4. Підзаконні нормативно-правові акти в системі джерел права інтелектуальної власності.
5. Загальна характеристика Конвенцій, директив ЄС, урядових угод у сфері права інтелектуальної власності.

Література [1–22; 28–29; 33–35; 39; 41; 42; 45 ; 46; 49; 50]

Семінар 3. Суб'єкти інтелектуальної власності

1. Автор як суб'єкт інтелектуальної власності. Визначення авторства.
2. Поняття співавторства та його види.
3. Особисті немайнові та майнові права автора: поняття, ознаки та види.
4. Охорона прав автора. Володільці прав інтелектуальної власності.
5. Набуття прав володіння та їх охорона.
6. Держава як володілець прав інтелектуальної власності.
7. Правове положення патентознавців.

Література [1–22; 27; 36; 51; 52]

Семінар 4. Об'єкти інтелектуальної власності

1. Поняття, ознаки та сутність об'єктів інтелектуальної власності.
2. Ознаки охороноспроможності об'єктів інтелектуальної власності.
3. Літературні та художні твори як об'єкти інтелектуальної
4. Комп'ютерні програми.
5. Характеристика наукових відкриттів. Правове регулювання винаходів, корисних моделей, промислових зразків та раціоналізаторських пропозицій.
6. Сорти рослин та породи тварин як об'єкти інтелектуальної власності.
7. Правове регулювання комерційних (фірмових) найменувань, торговельних марок, географічних зазначень та комерційної таємниці.

Література [1–22; 28; 29; 31; 38; 44 ; 47; 49; 50]

Семінар 5. Захист та охорона інтелектуальної власності

1. Поняття правового захисту інтелектуальної власності.
2. Форми захисту прав інтелектуальної власності: судові та позасудові.
3. Реєстрація прав на об'єкти інтелектуальної власності.
4. Державний контроль у сфері інтелектуальної власності.
5. Охорона прав інтелектуальної власності в адміністративному та кримінальному праві.

Література [1–23; 30; 36; 38; 39; 42; 46; 48; 51]

Семінар 6. Авторське право

1. Поняття та ознаки авторського права.
2. Майнові та особисті немайнові права автора.
3. Право слідування та строки охорони авторських прав.
4. Охороноздатність за авторським правом матеріалів, розміщених у мережі Інтернет.
5. Види та зміст авторських прав в Інтернеті.
6. Міжнародна торгівля ліцензіями.
7. Поняття та засоби охорони авторських прав.
8. Захист авторських прав на твори, розміщені в мережі Інтернет.

Література [1–2; 11–22; 24; 25; 28; 30; 36; 37; 39; 43–45 ; 49; 51].

Семінар 7. Суміжні права

1. Поняття та ознаки суміжних прав.
2. Види суміжних прав.
3. Суб'єкти та об'єкти суміжних прав. Виникнення суміжних прав.
4. Майнові права інтелектуальної власності на об'єкти суміжних прав.
5. Реалізація суміжних прав.
6. Порядок захисту суміжних прав.

Література [1–2; 11–22; 24; 25; 28; 30; 36; 37; 39; 43–45 ; 49; 51].

Семінар 8. Інші форми інтелектуальної власності

1. Поняття та ознаки компонування інтегральної мікросхеми.
2. Придатність компонування інтегральної мікросхеми для набуття права інтелектуальної власності на нього.
3. Охорона репрографії. Аудіо- і відеозаписи. Супутники, типи супутників.
4. Захист права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію.
5. Правова охорона селекційних досягнень.
6. Міжнародно-правовий захист від комерційних підробок.

Література [1; 5; 10–13; 15; 18–22; 31; 38; 40; 41; 47–50].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Цивільний кодекс України // ВВР України. —2003. —№ 40–44 . —Ст. 356.
2. Закон України “Про авторське право і суміжні права” // ВВР України. — 1994. —№ 13. —Ст. 64.
3. Закон України “Про охорону прав на винаходи і корисні моделі” // ВВР України. —1994. —№ 7. Ст. 32.
4. Закон “Про охорону прав на промислові зразки” // ВВР України. — 1994. — № 7. Ст. 34.
5. Закон України “Про географічні назви” від 31.05.05 № 2604-IV.
6. Інструкція щодо підготовки опису до патенту на винахід (корисну модель) до публікації від 17.11.94 № 132: Зареєстровано Мін’юстом України від 27.12.94 № 319/529.
7. Наказ “Про затвердження Інструкції про порядок ознайомлення з матеріалами заявки на винахід (корисну модель) та відомостями, що занесені до Державного реєстру патентів України на винаходи і Державного реєстру патентів України на корисні моделі” від 09.03.95 № 45 . Зареєстровано Мін’юстом України від 21.03.95 № 76/612.
8. Наказ “Про затвердження Порядку розгляду заявки на винахід (корисну модель)” від 29.11.96 № 244 : Зареєстровано Мін’юстом України від 20.12.96 № 730/1755 .
9. Андрощук Г. К., Работягова Л. І. Патентне право: правова охорона винаходів. Навч. посіб. —К.: МАУП, 1999.
10. Варфоломеева Ю. А. Интеллектуальная собственность в условиях инновационного развития: Моногр. —М.: Ось-89, 2006. —144 с.
11. Гражданское право: В 2 т. Т. II. Полутом 1: Учебник /Отв. ред. проф. Е. А. Суханов —2-е изд., перераб. и доп. —М.: БЕК, 2000. —704 с.
12. Гришаев С. П. Интеллектуальная собственность: Учеб. пособие. — М.: Юность, 2003. —238 с.
13. Дзера І. О. Цивільно-правові засоби захисту права власності в Україні. — К.: Юрінком Інтер, 2001. —256 с.

14. Довгерт А. С. Байбарза В. І. Охорона авторських прав. —К., 1987. —48 с.
15. Дробязко В. С., Дробязко Р. В. Право інтелектуальної власності: Навч. посіб. —К.: Юрінком Інтер, 2004. —512 с.
16. Охорона інтелектуальної власності в Україні / С. О. Довгий, В. О. Жаров, В. О. Зайчук та ін. —К.: Форум, 2002. —320 с.
17. Панкеев И. А. Авторское право: Курс лекций. — М.: ВК, 2005. —270 с.
18. Підпригора О. А., Підпригора О. О. Право інтелектуальної власності України: Навч. посіб. для студ. юрид. вузів і фактів. —К.: Юрінком Інтер, 1998. —336 с.
19. Право інтелектуальної власності в Україні: Підручник / За ред. О. А. Підпригори. —К., 2002.
20. Цивільне право України: Підручник: У 2 кн. / Д. В. Боброва, О. В. Дзера, А. С. Довгерт та ін.; За ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової. — К.: Юрінком Інтер, 1999. —Кн. 2 —784 с.
21. Цивільний кодекс України: Коментар / За заг. ред. Є. О. Харитонова, О. М. Калітенко. —Одеса, 2003. —856 с.
22. Цивільний кодекс України: Наук.-практ. коментар: У 2 ч. / За заг. ред. Я. М. Шевченко. —К.: Ін Юре, 2004. —Ч.2. —896 с.

Додаткова

23. Абельдяев Л. С., Лагутин А. Ф. Защита прав изобретателей и рационализаторов. —М.: Юрид. лит., 1987.
24. Авторское право и смежные права / Авт. анализ. текста и сост. И. В. Попова; Под ред. Чигира В. Ф. —Минск: Амалфея, 1999.—448 с.
25. Азбука авторского права: Пер. с англ. —М.: ЮНЕСКО, 1982.—232 с.
26. Азимов Ч. Н. Договорные отношения в области научно-технического прогресса.—Харьков, 1981. —136 с.
27. Азимов Ч. Н. Основы патентного права Украины. —Харьков, 1994.
28. Антимонов Б. С., Флейшиц Е. А. Авторское право. — М.: Юриздат, 1957. — 268 с.

29. Антимонов Б. С., Флейшиц Е. А. Изобретательское право. — М.: Юриздат, 1960. — 228 с.
30. Бакай І. М., Костицький В. В. Захист авторських і суміжних прав. — К., 1997. — 52 с.
31. Батурич Ю. М. Проблемы компьютерного права. — М., 1991.
32. Богуславский М. М. Международная охрана промышленной собственности (Парижская конвенция). — М.: ЦНИИПИ, 1967.
33. Богуславский М. М. Патентные вопросы в международных отношениях. — М., 1962.
34. Богуславский М. М., Червяков И. В. Международное сотрудничество в области охраны промышленной собственности. — М.: ЦНИИПИ, 1972.
35. Боденхзаузен Г. Парижская конвенция по охране промышленной собственности: комментарий. — М., 1977.
36. Дворянкин О. А. Защита авторских и смежных прав. Ответственность за их нарушение. Уголовно-правовой аспект / Предисл. Э. П. Гаврилова. — М.: Весь мир, 2002. — 464 с.
37. Дрішлюк А. І. Агентський договір: цивільно-правовий аспект: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. — Одеса, 2003.
38. Жуков В. И. Правовая охрана объектов научно-технического творчества: Учеб. пособие. — Харьков 1983.
39. Загороднюк А. Н. Міжнародний захист авторського права. — К., 1997. — 152 с.
- 4 0. Интеллектуальная собственность в Украине: правовые основы и практика. — К., 1999. — Т. 1. Право интеллектуальной собственности.
- 4 1. Калятин В. О. Интеллектуальная собственность (Исключительные права): Учебник для вузов. — М.: НОРМА;ИНФРА-М., 2000. — 480 с.
- 4 2. Кузнецов М. Н. Охрана результатов творческой деятельности в международном частном праве. — М., 1988.
- 4 3. Ланцик Д. Авторское право и смежные права: Пер. с фр. — М.: ЮНЕСКО, 2002. — 788 с.

- 44 . Линет Оуэн. Приобретение и продажа авторских прав на литературные произведения. —М.: Статут, 2000. —216 с.
- 45 . Матвеев Ю. Г. Международная охрана авторских прав. —М., 1987.
46. Международное сотрудничество в области охраны промышленной собственности. —М.: ВНИИПИ, 1991.
47. Право интеллектуальной собственности: Конспект лекций в схемах /Ред.-изг. Д. И. Платонов. —М.: Приор, 1999. —114 с.
48. Селіванов М. В. Захист права на комп'ютерні програми (авторсько-правовий аспект): Дис. ... канд. юрид. наук. — Х., 2002.
49. Сергеев А. П. Право интеллектуальной собственности в Российской федерации: Учебник. 2-е изд., перераб. и доп. —М.:Прспект, 1999. —752 с.
50. Чобіт О. А. “Ноу-хау” та договір на його передачу: Автореф.дис. ... канд. юрид. наук. —Х., 1994.
51. Шишка Р. Б. Правова охорона інтелектуальної власності: авторсько-правовий аспект. —Х., 2002. —354 с.
52. Яркіна Н. Є. Суміжні права в авторському праві: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. —Х., 2000.